

Psykologers bidrag til god psykisk helse

Ole Trygve Stigen

Sosiolog

Psykologiens studieplaner vektlegger yrkesutdannelsen, ikke samfunnspsykologiske perspektiver.

ILLUSTRASJON: SIMEN AUGUST ASKELAND

DEBATT: TVERRFAGLIG PSYKOLOGI

Arne Holtes foredrag på Litteraturhuset den 15. februar reiste spørsmål om psykologifaget har blitt for klinisk rettet, og derigjennom lite egnet til å besvare folkehelse spørsmål. Som sosiolog og utenforstående fikk jeg en rekke tanker om utviklingen av psykologifaget jeg ønsker å ta opp her.

Jeg vil utfordre psykologene til å tre ut av terapirommet og inn i dette tverrfaglige rommet

Yrke, ikke samfunn

Min opplevelse av psykologifaget i Norge (som akademisk tradisjon og forskningsfelt) er at faget er veldig preget av at psykologistudiet er en profesjonsutdanning. Å være en profesjon har selvsagt mange kvaliteter, slik som kvalitetssikring av psykologens (helsepersonellets) fagkompetanse i en krevende klinisk hverdag. Profesjonen fyller samtidig en annen funksjon, nemlig å skape eksklusivitet sammenlignet med andre yrkesgrupper. Den skaper også et eneansvar. Det jeg opplevde på Litteraturhuset var en dragkamp mellom academia og en yrkesutdanning som vi ikke finner på øvrige samfunnsvitenskapelige institutter. Holtes analyse av studieplanene ved de psykologiske instituttene synliggjorde at hensynet til yrkesutdannelsen var tillagt betydelig vekt i studieplaner, og at samfunnspsykologiske perspektiver var lite vektlagt.

Når psykologifaget gjennom profesjonsstudiene så klart avgrensner seg til klinikken, er det også rom som ikke utforskes, som spørsmålet om hva som i bred forstand skaper god psykisk helse i befolkningen. Allerede finner vi godt utdannede folk i dette rommet, som de med en master i psykologi, enten dette er helsepsykologi, organisasjonspsykologi eller noe helt annet. Poenget er ganske enkelt at hvis psykologer skal utvide sin samfunnsrolle, må psykologifaget få et bredere innhold – også i videreutdanningen. Men dagens spesialisering er rettet mot behandling, ikke minst i spesialisthelsetjenesten. Det er bare fordypningsprogram i klinisk samfunnspsykologi som rustet psykologer til å drive forebyggende og helsefremmende arbeid.

Det tverrfaglige rommet

Holte trekker opp spennende perspektiver, men det er også klare begrensninger i hans resonnement. Det jeg savner – og som dekan Fanny Duckert heller ikke uttrykte – er perspektiver på psykologien i det tverrfaglige rommet. Hvordan kan psykologifaget besvare viktige samfunnsspørsmål *sammen med andre fag*? Noen tenkte eksempler: Hvordan kan statsvitenskapen og psykologien sammen besvare spørsmålet om politiske beslutningers betydning for befolkningens psykiske helse (statspsykologi)? Hvordan kan sosialantropologien og psykologien sammen og i et komparativt perspektiv besvare spørsmålet om kulturens betydning for den psykiske helsen i befolkningen (psykologisk antropologi)? Hvordan kan sosiologien og psykologien sammen forklare hvordan plasseringen i et sosialt lagdelt samfunn leder til god psykisk helse eller til sårbarhet, mestringsvansker og psykiske problemer og lidelser (sosiologisk psykologi)?

Min bakgrunn er som sagt sosiologi, et fag som har vært lenge i det tverrfaglige rommet. Lite er lenger bare sosiologi. Faget står i i stedet i naturlige samarbeidsrelasjoner til andre fag, enten det er politisk sosiologi, miljøsociologi eller andre temaer som faget skal bidra til å løse i det tverrfaglige rommet. En utfordring for sosiologien er åpenbart at bindestreksrelasjonen skaper uklarhet om hva sosiologi er. Men det er like åpenbart klare gevinster, i form av relevans og fornyelse.

Ut av terapirommet

Jeg vil utfordre psykologene til å tre ut av terapirommet og inn i dette tverrfaglige rommet. Gjennom dette kan psykologifaget både styrke sin relevans og fornyes som fag. Da må faget også tørre å utfordre seg selv på den trygge havnen som det er å være en klinisk profesjon. Dette kan skje gjennom «studentopprør», men skjer best ved at etablerte aktører utfordrer seg selv. Her bør Psykologforeningen og ledelsen ved de psykologiske instituttene vise vei.

ole.trygve.stigen@helsedir.no